

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN GELİŞTİRDİKLERİ SAĞLIK EĞİTİMİ MATERYALLERİNİ DEĞERLENDİRMELERİ

EVALVATING HEALT EDEUCATION MATERIALS DEVELOP BY NURSE STUDENTS

Fatma ORGUN

Nilay ÖZKÜTÜK

E. Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Hemşirelikte öğretim Anabilim Dalı Bornova - İZMİR

Anahtar sözcükler: Sağlık Eğitimi, Materyal Geliştirme, Öğrenci Hemşire
Key Words: Health Education, Material to Devolop, Student Nurse

ÖZET

Öğretim araç gereçleri, eğitim öğretim sürecinde öğretmene ve öğrenciye uygun öğretim ortamını sağlamakta ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Hemşirenin temel işlevlerinden biri olan eğitimci rolün gerçekleştirilmesi, araç-gereç kullanma becerisini de içeren bir süreçtir. Bu bağlamda bu çalışma: öğrenci hemşirelerin geliştirdikleri sağlık eğitim materyallerini değerlendirmeleri amacıyla planlanmıştır.

Betimsel tipte olan bu çalışmanın evrenini, Mayıs-Haziran 2002 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda "Sağlık Eğitimi" dersi alan ikinci sınıf öğrencileri (n=105) oluşturmakta olup, örneklem seçimine gidilmemiştir.

Verilerin elde edilmesinde araştırmacılar tarafından öğrencilerin hazırladıkları materyallerin değerlendirilmesinde kullanılacak, 25 maddeden oluşan bir form kullanılmıştır. Verilerin analizi yüzdeler ve ortalama ile yapılmıştır.

Bu araştırmada, diğer materyallere göre, kamera, poster, flipchart ve broşürün öğrenmenin kalıcılığı açısından daha kalıcı, programlı öğretim materyalinin de etkin kullanım açısından daha etkili olduğu saptanmıştır.

SUMMARY

Teaching aids and materials provides a convenient leaching enviroment medium to the teachers and the students during education-leaching process and they rnake the learning easier. Performing the teaching role which is one of the basic functions of the nurse is a process that includes the ability of usirig teaching aids. In this concept, this study has been planned with the purpose of enabling stuclent nurses the skifls gain iri selecting, preparing, implementing and evaluating the health education aids and materials.

Students (n=105) who took "Health Education Lecture" at the Nursing College of Ege University constituted the scope of Iliis population descriptive type of study with no sample selection.

In order to collect data, the form of 25 items which was used by the researcher in evaluating health education the materials produced by the students is prepared for the analysis of the data of percentages and means were applied.

In this study, it has been determined that when compared to other materials, camera, poster, flipchart and pamphlet were found to be more successful in terms of the permanency of the learning and also result showed that teaching material was more effective in terms of effective usage.

GİRİŞ

Eğitim ve teknoloji insan yaşamının daha etkin duruma getirilmesinde önemli rolü olan iki temel öğedir. Eğitim, insanın doğuştan getirdiği potansiyel güçlerin ve yeteneklerin açığa çıkarılmasına, onun daha güçlü, daha olgun, yaratıcı ve yapıcı bir varlık olarak gelişme ve büyümesine hizmet etmiştir. Teknoloji ise; insanoğlunun eğitim yoluyla kazandığı bilgi ve becerilerden daha etken, daha verimli biçimde faydalanabilmesinde, onların daha sistemli ve bilinçli olarak uygulanabilmesinde yardımcı olmuştur (Halis, 2001).

Eğitim teknolojisi, genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin fonksiyonel olarak yapılaşmasıdır. Diğer bir deyişle, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarımılanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi işidir (Halis, 2001).

Günümüzde görselliğin gittikçe önem kazandığı dünyamızda görsel malzemenin yadsınamayacağı bir gerçektir. Eğitim teknolojisinin uygulama alanı ve en önemli öğelerinden biri olan eğitsel araç-gereçler, eğitim sürecinin başarısını etkileyen temel faktörlerden biridir (Sedory, 1993; Yalçinkaya, 2002). Öğrencinin öğrenmesi, öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırması için özel olarak hazırlanmış bu öğretim araç-gereçlerinin seçimini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar: öğretimin hedefleri, öğretim yöntemi, öğrenci özellikleri, öğretim ortamı, araçların özellikleri, gereçlerin tasarım özellikleri, öğretmenlerin tutumları, becerileri, maliyet, zaman ve elde edebilme gibi faktörler olarak sayılabilir (Işman,1997; Yalın, 2000).

Öğretim programlarındaki derslerin sunumunda teknoloji ürünlerinden yararlanılması büyük önem taşımaktadır (Hesapçıoğlu, 1994; Ulupınar, 2001). Ayrıca öğretme etkinliği ne kadar çok duyu organına

yönelik olarak gerçekleştirilirse, öğrenme daha kalıcı ve iz hıramakta ve unutmada o kadar geç olmaktadır (Sedory, 1993; Uşun, 2000; Halis, 2001). ABD'de Texas Üniversitesinde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de insanlar; okuduklarının %10'unu, görüp işittiklerinin %50'sini, işittiklerinin %20'sini, söylediklerinin %70'ini, gördüklerinin %30'unu, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar. Zaman faktörü sabit tutularak elde edilen bu oranlar, sınıf içinde çok ortanlı bir öğretim durumunun düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir (Kaya, 2002). Bu ortamın sağlanabilmesi için de eğitim araçlarının kullanılmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Ancak, eğitim araçlarının eğitim çalışmalarına sağladığı yararlar uzun süredir bilinmesine rağmen, kullanılmasının benimsenmesi ve uygulanması oldukça yavaş olmuştur.

Son yıllarda yapılan araştırmalar eğitim araçlarının kullanılmasının olumlu sonuçlarını ortaya koyduktan sonra eğitim çalışmalarının önemli bir parçası haline gelmiştir. Çalışmalarda araç-gereçlerin eğitime katkıları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Doğdu, 1993; Küçükahmet, 1995; Daunt, 1997; Rıza, 2000; Yalın, 2000; Ulupınar, 2001).

- Eğitimde standardizasyon sağlarlar.
- Eğitimin kalitesini arttırlar
- Zamandan ve sözden ekonomiklik sağlarlar
- Belli bir fikrin göz önünde canlandırılmasına yararlar
- Karmaşık fikirleri basite indirgeyerek açıklarlar
- İşlemleri basitleştirirler
- Fikir işlem ve süreçlerin sırasını gösterirler
- Öğretimi canlı ve açık hale getirirler
- Öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini arttırlar
- Öğrenme arzusu yaratırlar
- Öğrenilecek konu üzerinde pratik yapma imkanı sağlarlar
- Öğretimi zenginleştirirler
- Öğrencilerin tutumları ve eğitimcinin rolü olumlu yönde değişir
- Öğrenciler arasındaki etkileşimi artırırlar.

Eğitim araç gereçleri, eğitim öğretim sürecinde öğretmene ve öğrenciye uygun öğretim ortamını sağlamakta ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. ilgili yazında bunu destekler niteliktedir (Özden, 2001; özvanş, 2001). Hemşirenin temel işlevlerinden biri olan eğitimci rolün gerçekleştirilmesi, araç-gereç kullanma becerisini de içeren bir süreçtir (Ulupınar, 2001). Bu bağlamda bu çalışma: öğrenci hemşirelerin geliştirdikleri sağlık eğitim materyallerini değerlendirmeleri amacıyla planlanmıştır.

Sayıtlar

Bu araştırma, çalışmaya katılan öğrencilerin görüşlerini içtenlikle yansıttıkları temel sayılına dayanmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma; 2001-2002 öğretim Yılı Bahar yarıyılı ile Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 2. sınıfında öğrenim gören ve "Sağlık Eğitimi" dersi alan öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Betimsel tipte olan bu çalışmanın evrenini, Mayıs-Haziran 2002 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda "Sağlık Eğitimi" dersi alan ikinci sınıf öğrencileri (n=105) oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmemiş olup, evren örnekleme oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Sağlık eğitimi dersi alan öğrenciler arasından sekizer öğrenci içeren on üç (13) grup oluşturulmuş ve bu grupların her birinden Tablo l'de görülen sağlık eğitimi konularından ve eğitim materyallerinden birini seçmeleri istenmiştir. Her grup kendi içinde iki farklı konuda materyal hazırladığı için toplam yirmi altı (26) adet materyal hazırlanmıştır. öğrenciler hazırladıkları materyalleri sınıf ortamında sunmuşlardır. Her grubun kendi seçtiği bir üyesinden oluşan toplam on üç (13) kişilik bir değerlendirme komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyon sunum esnasında her bir materyali ayrı ayrı değerlendirmiş olup, toplam yirmi altı (26) adet materyal değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin hazırladıkları materyallerin değerlendirilmesinde araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak belirlenen yirmi beş (25) özelliği içeren bir form kullanılmıştır (Doğdu, 1993; Rıza, 2000; Halis, 2001; Ulupınar, 2001). Anlamlılık, dikkat çekme, şekil-fon ilişkisi, kalıcılık, etkin katılım ve yaratıcılık vb. özellikleri içeren bu form ile araç-gereçler; 1. Kötü, 2. Biraz İyi, 3. İyi, 4. Çok İyi olarak değerlendirilmiştir, Bir aracın alabileceği minimum puan 25, maksimum puan 100'dür. Ayrıca öğrencilerin hazırlık ve sunum sırasında yaşadıkları, olumlu ve olumsuz öğrenim deneyimleri ile bu çalışmanın ileriki öğretim dönemlerinde de öğrenciler üzerinde sürdürülmesine ilişkin görüşleri alınmıştır. Verilerin analiz yüzdelik ve ortalama ile yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, öğrencilerin hazırladığı materyaller hakkında bilgi verilmiş ve öğrencilerin araç-gereçler hakkındaki düşünceleri tartışılmıştır.

Tablo 1. öğrencilerin Hazırladıkları Materyallerin Türlerinin, Sağlık Eğitimi Konularına ve Grup Sayılarına Göre Dağılımları

Araç-Gereçler	Konular	Grup ve Kişi
1. Levha	Sa ğlığı Geliştirme AIDS	8 kişi (2 Grup)
2. Programlı Öğretim Materyali Otizm	Meme Kanseri	8 kişi (2 Grup)
3. Maket	RIA ECC	8 kişi (2 Grup)
4. Asetat	İletişim Menapoz	8 kişi (2 Grup)
5. Kamera	Sigara Diyabet	8 kişi (2 Grup)
6. Broşür	Diyabetik Ayak Diyabet	6 kişi (1 Grup)
7. Poster (Bilgisayarla, Resimlerle)	Tüberküloz Emzirme Teknikleri	8 kişi (2 Grup)
8. Flipchart	Hepatit Aşdar	8 kişi (2 Grup)
9. Resim	Meme Muayenesi Kazalardan Korunma	8 kişi (2 Grup)
10. Kaset	AIDS Sigara	8 kişi (2 Grup)
11. Bülten Tahtası	Yeterli ve Dengeli Beslenme Bebek Seslenmesi	9 ki şi (2 Grup)
12. Bilgisayarla slayt	Cinsel Yolla Bula şan Hastal ıklar Hepatit. AIDS	8 kişi (2 Grup)
13. Fotoğraf makinası ile slayt	Aile Planlaması <u>D i y a b e t i k A y a k</u>	

I. öğretim Materyallerinin Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi

Her eğitim materyalinin öğrenciler tarafından değerlendirilmesinin sayısı ve yüzde dağılımları Tablo 2'de verilmiştir. Aşağıda da eğitim materyallerinin çok iyi ve kötü olarak değerlendirildiği bazı özellikleri şu şekilde ifade edilmiştir:

Levha: Sunum sırasında, şekil-fon ilişkisi ve basitlik özelliği bakımından %61.5 oranında, değişmezlik, hedef davranışa uygunluk ve kullanım kolaylığı sağlaması özelliği bakımından da %57.7 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilen levha, zaman açısından %19.2 oranında "kötü" olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Araç Gereçleri Yeterliliklerine Göre, İkinci Dönemdeki Öğretmenlerin Özellikleri

Araç-Gereçler Özellikleri	levta		Progumb Öğretim				klaket				ASClat				Kamera				Broşur		
	2	4	1	2	3	4	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	2	3	4	
Anılablık	3	12	11			6	20	2	11	1	1	12	12	1	7	13	5	1	5	24	
	11.5	46.2	42.3			23.1	76.9	7.7	42.3	3.8	3.8	46.2	46.2	3.8	26.9	50	19.2	3.8	19.2	76.9	
Çok örneklilik	6	10		1	2	7	16	6	7		8	10	8	5	10	7	4	7	12	7	
	3.8	23.1	38.5	3.5	7.7	26.9	61.5	23.1	26.9		30.8	38.5	30.8	19.2	38.5	26.9	15.4	26.9	46.2	26.9	
Görsellik	7	14		3.8		2	22	1	12	3	5	8	10	2	4	3	17	2	3	15	
	19.2	26.9	53.6		3.8	7.7	84.6	3.8	46.2	11.5	19.2	30.8	38.5	7.7	15.4	11.5	65.4	7.7	11.5	57.7	
Algıda seçicilik	6	9	11	2	2	8	14		4	9	2	5	11	8	7	7	9	2	4	12	
	23.1	34.5	42.3	7.7	7.7	30.8	53.6		15.4	34.6	7.7	19.2	42.3	30.8	11.5	26.9	26.9	34.6	7.7	15.4	
Konuyu tamamlaması	2	13	11	1	1	8	16	5	8		3	13	10	5	3	11	7	4	11	1	
	7.7	50	42.3	3.8	3.8	30.8	61.5		19.2	30.8		11.5	50	11.5	19.2	11.5	42.3	26.9	15.4	42.3	
Şekil-fon ilişkisi	4		16		3	12	11	1	2	10	1	4	12	9	2	6	11	7	2	6	
	3.8	15.4	61.5		11.5	45.2	42.3	3.8	7.7	38.5	3.8	15.4	46.2	34.6	7.7	23.1	42.3	26.9	7.7	23.1	
Basılılık	3		16		3	12	11	1	2	10	1	4	12	9	2	6	11	7	2	6	
	35	11.5	61.5		3.6	30.8	35.4	3.8	11.5	34.6	11.5	15.4	34.6	38.5	7.7	26.9	61.5	7.7	15.4	15.4	
Hedef davranış		10	15			10	15		5		5	16	16	5	5	12	17	4	5	17	
	3.8	38.5	57.7		3.8	38.5	57.7		19.2	30.8		19.2	19.2	61.5	3.8	19.2	30.8	46.2	15.4	19.2	
Hazır bul unuşluluk	6	11	9			8	17		2	11		1	11	14	3	4	11	4	7	15	
	23.1	42.3	34.6		3.8	30.8	65.4		7.7	22.3		3.8	42.3	53.8	11.5	15.4	30	42.3	15.4	26.9	
Zaman	5	9	8			5	20	1		12	1	6	8	11	2	3	16	3	3	8	
	19.2	15.4	34.6		3.8	19.2	76.9	3.8	46.2	3.8	23.1	30.8	42.3	7.7	19.2	11.5	61.5	11.5	11.5	30.6	
Yararlılık	7	8	11			1	9	15		5	5	11	10	5	3	10	3	5	9	6	
	25.9	30.8	42.3	3.8	3.8	34.6	57.7	3.8	23.1	23.1		42.3	38.5	19.2	11.5	30.8	19.2	38.5	11.5	30.8	
Dikkat çekme	6	12				3	7	16		11	2	9	8	7	2	4	9	11	3	6	
	30.8	23.1	46.2		11.5	26.9	61.5		42.3	7.7	34.6	30.8	26.9	7.7	15.4	34.6	42.3	11.5	23.1	34.6	
Katılılık	4	13	8			2	13		3.0	12		6	15	5	4	6	10	6	3	7	
	15.4	50	30.8		7.7	42.3	50		46.2	23.1	57.7	19.2	15.4	23.1	38.5	23.1	11.5	26.9	34.6	26.9	
Etkin katılım	12	9	3	1	4	10	10	1	5	7		5	20	4	1	7	4	4	9	6	
	7.7	46.2	34.6	3.6	15.4	42.3	38.5	3.6	19.2	26.9		3.8	19.2	76.9	4	1	26.9	15.4	15.4	34.6	
Ekonomik	3.8	11	13			4	10	12		5		3	10	12	2	4	10	10	4	10	
	3.8	42.3	50		15.4	36.5	46.2		19.2	30.8	3.8	1: 5	38.5	46.2	7.7	15.4	38.5	38.5	15.4	38.5	
Birden fazla duyuya hitap	5	14	6			1	17					13	4	2	13	7	2	7	7	10	
	36	19.2	53.6	23.1	3.8	30.6	65.4		19.2	30.8	3.6	23	23.1	50	15.4	7.7	50	26.9	7.7	26.9	
Kullanım	2	9	15			2	14	10		3	10	4	9	12	7	10	7	4	5	17	
	7.7	34.6	57.7		7.7	53.8	38.5		11.5	35.5	3.8	15.4	34.6	46.2	3.8	30.8	38.5	26.9	15.4	19.2	
Hazırlanma kolaylığı	7.7	3.8	42.3	46.2		2	15	9		3	10	2	7	6	11	7	9	9	3	9	
	7.7	3.8	42.3	46.2		7.7	57.7	34.6		11.5	38.5	7.7	26.9	23.1	42.3	3.8	26.9	34.6	11.5	34.6	
Onlara hazırlığı	3.8	15.4	38.5	42.3		3.8	12	13		4	9		3	9	14	2	5	12	7	8	
	3.8	15.4	38.5	42.3		46.2	56		15.4	26.9		11.5	34.6	53.8	7.7	19.2	46.2	26.9	15.4	30.8	

Tablo 1'in devamı

Araç-U araçlar	Kaset			Bülten Tahtası			Poslor			Bilgisayar% Sloyı		Fotoğ. kek. Slayı				Filipsitan			Resim					
	1	2	3	4	2	3	4	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	2	3	4	2	3	4
Özellik	-	9	17	-	8	13	-	10	16	-	1	3	22	-	6	20	2	3			21	1		17
nlamlılık	-	34.6	65.4	-	30.6	69.2	-	38.5	61.5	-	3.8	11.5	84.6	-	23.1	76.9	7.7	11.5			80.8	3.8	30.8	65.4
Çok Öricklilik	-	8	8	10	-	12	14	-	11	15	-	2	13	11	1	1	8	16			15	2	8	16
GÖrsellik	2	13	5	6	7	19	3.3	7	18	-	-	2	24	1	1	3	21	5			21	3	5	18
gıda seçicilik	77	50	19.2	23.1	-	29.9	73.1	3.3	26.5	69.2	-	-	7.7	92.3	3.3	3e	11.5	80.6	-	19.2	80.8	11.5	192	69.2
Konuyu tamamlaması	-	5	14	7	5	11	14	3	8	15	-	2	7	17	2	7	17	2	4		20	3	7	16
Şekil-fon ilişkisi	-	19.2	53.8	26.9	3.5	42.3	53.8	11.5	30.13	57.7	-	1.1	25.9	55.4	7.7	26.9	55.4	7.7	15.4		76.9	11.5	26.9	61.5
% alta	2	3	10	13	2	6	18	4	5	17	-	3	7	16	-	3	5	18	4	5	17	3	15	15
Hedef davranış Hazır	-	11.5	38.5	50	7.7	23.1	69.2	15.4	19.2	65.4	-	11.5	26.9	61.5	11.5	19.2	69.2	15.4	19.2		65.4	11.5	30.6	57.7
bulunueluluk Zaman	2	9	8	7	1	7	19	7.7	42.3	50	7.7	3.8	10	13	19	3	18	5	6		19	1	7	18
Yaratımık	7.	34.6	30.8	26.9	3.8	26.9	69.2	7.7	42.3	50	7.7	3.8	38.5	50	3.8	318	34.6	57.7	3.8	23.1	73.1	3.8	26.9	69.2
Dikkat çekme	3b	2	10	13	-	16	10	3.8	7	18	2	3	30.3	50	-	3	5	15	-	10	16	-	8	18
Kalıcılık	-	7.7	38.5	50	-	61.5	113.5	7.7	26.9	65.4	7.7	11.5	23.1	59.2	-	2	6	1a	-	10	16	1	9	16
Etkin katılım	-	2	7	17	4	11	15	7.7	26.9	65.4	7.7	11.5	23.1	59.2	-	2	6	1a	-	10	16	1	9	16
Birden fazla duyu ya hitap elma	-	4	9	13	1	7	18	3.8	30.8	65.4	-	3.5	42.3	53.8	3.8	3.8	19.2	73.1	3.8	26.9	69.2	-	19.2	80.8
Kullanım kolaylığı	-	1	14	11	-	8	18	2	5	19	3.8	3.8	7	17	3	1	4	18	3.8	6	19	-	6	20
Hazırlanma kolaylığı	-	3.8	53.8	42.3	-	30.8	69.2	7.7	19.2	73.1	3.8	3.8	25.9	65.4	11.5	3.8	15.4	69.2	3.8	6	73.1	-	23.1	76.9
Ortam hazırlığı	-	4	13	9	1	11	14	3	13	12	1	3	5	17	2	3	10	11	2	7.7	30.8	16	5	13
Ekonomik	-	15.4	50	34.5	3.6	42.3	53.8	38	50	46.2	3.8	11.5	19.2	55.4	7.7	11.5	38.5	42.3	7.7	30.8	81.5	19.2	30.8	50
Birden fazla duyu ya hitap elma	-	5	10	11	3	10	13	2	12	12	3b	1	7	17	2	1	7	16	3	15.5	15	3	1	12
Kullanım kolaylığı	-	19.2	38.5	42.3	11.5	38.5	50	7.7	46.2	46.2	3b	3	26.9	65.4	7.7	3.3	26.9	61.5	11.5	30.6	57.7	11.5	42.3	46.2
Hazırlanma kolaylığı	-	8	9	9	2	15	8	1.5	10	13	-	3	15	8	1	2	13	10	1	12	13	2	1	11
Ortam hazırlığı	1	30.8	34.6	34.6	7.7	61.5	30.6	1.5	38.5	50	-	11.5	57.7	30.8	3.8	7.7	50	3E1.5	3.8	46.2	50	7.7	54	42.3
Ekonomik	-	10	13	2	3	21	2	3.8	38.5	50	7.7	11.5	80.8	7.7	25.9	42.3	30.8	7.7	30.8	15.4	65.4	79.2	32.6	34.6
Birden fazla duyu ya hitap elma	-	5	12	1	8	17	-	2	a	15	3	5	13	5	2	5	9	10	1	9	16	-	6	20
Kullanım kolaylığı	-	30.8	23.1	46.2	3.8	30.8	65.4	7.7	30.8	61.5	11.5	19.2	50	79.2	7.7	19.2	34.6	38.5	3.8	34.6	61.5	-	23.1	76.9
Hazırlanma kolaylığı	-	13	8	5	2	e	16	3	17	1.8	2	13	10	13	10	3	9	14	1	8	17	3	15	15
Ortam hazırlığı	-	50	33.8	19.2	7.7	30.8	61.5	3	17	1.8	2	50	3.95	11.5	34.6	53.6	3.8	30.8	55.4	11.5	33.8	57.7	57.7	57.7
Ekonomik	-	3	5	16	10	16	-	3.8	11	11	3	11	42.3	23.1	3	12	10	2	6		18	4	22	22
Birden fazla duyu ya hitap elma	-	11.5	19.2	69.2	30.5	61.5	-	20.8	65.4	3	7.7	42.3	23.1	11.5	38	11.5	46.2	38.5	7.7	23.1	69.2	-	15.4	84.6
Kullanım kolaylığı	-	2	12	2	6	18	-	10	16	1	5	11	14	9	1	9	16	13	1	9	16	-	6	20
Hazırlanma kolaylığı	-	7.7	46.2	45.2	7.7	23.1	69.2	-	38.5	61.5	38	19.2	11	91	3	9	13	3.5	34.6		61.5	-	23.1	76.9
Ortam hazırlığı	-	4	12	10	2	14	10	-	15	15	1	10	14	10	2	14	10	1	15		10	3	12	11
Ekonomik	-	15.4	46.2	38.5	7.7	53.8	38.5	-	50	50	3.5	3.8	38.5	53.8	-	7.7	53.8	38.5	3	57.7	38.5	11.5	46.2	42.3

Programlı Öğretim Materyali: %76.9 oranında etkin katılımı ve %61.5 oranında hedef davranışı sağlama özellikleri bakımından "çok iyi" olarak değerlendirilirken, basitlik ve görsellik özellikleri açısından %11.5 oranında "kötü olarak" değerlendirilmiştir,

Maket: Görsellik özelliği açısından %65.4, basitlik ve zamana uygunluk açısından %61.5 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilirken, %19.2 oranında çok örneklilik ve konuyu tamamlama, %15.4 oranında kalıcılık, etkin katılımı sağlama ve birden fazla duyuya hitap etme özellikleri açısından da "kötü" olarak değerlendirilmiştir.

Asetat: Anlamlılık ve bilinenden bilinmeyene özelliğine uygunluğu açısından %76.9, hedef davranış ve kullanım kolaylığı sağlama bakımından %65.4 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilirken, etkin katılımı sağlama açısından da %15.4 oranında "kötü" olarak değerlendirilmiştir.

Kamera: Görsellik özelliği açısından %84.6, anlamlılık ve zaman açısından %76.9 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilen kamera, algıda seçicilik ve ses özelliği bakımından %7.7 oranında "kötü" olarak değerlendirilmiştir.

Broşür: Sunum sırasında görsellik, zaman, kalıcılığı sağlama özellikleri bakımından %46.2 oranında, anlamlılık, hazır bulunurluk, dikkat çekme özellikleri açısından da %42.3 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilmiştir.

Poster(Bilgisayarla, Resimlerle): Ses özelliği bakımından %76.9, zaman bakımından %73.1, basitlik ve görsellik özelliği açısından %69.2 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilirken, %26.9 oranında etkin katılımı sağlama ve %15.4 oranında konuyu tamamlaması, değişmezlik ve derinlik özellikleri bakımından "kötü" olarak değerlendirilmiştir.

Flipchart: Sunum sırasında görsellik ve anlamlılık özelliği bakımından %80.8 oranında, algıda seçicilik özelliği bakımından da %76.9 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilirken, konuyu tamamlaması, derinlik ve etkin katılımı sağlama özellikleri bakımından da %15.4 oranında "kötü" olarak değerlendirmişlerdir.

Resim: %84.6 oranında kullanım kolaylığı sağlama, %80.8 oranında hazır bulunurluk özelliği, %76.9 oranında zaman, ekonomi ve hazırlama kolaylığı açısından "çok iyi" olarak değerlendirilen resim, %30.8 oranında etkin katılımı sağlama, %19.2 oranında yaratıcılık özellikleri açısından kötü olarak değerlendirilmiştir.

Kaset: Sunum sırasında kullanım kolaylığı açısından %69.2 oranında, hedef davranış, bilinenden bilinmeyene ve anlamlılık özellikleri açısından %65.4 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilirken, görsellik

ve şekil fon ilişkisi özellikleri bakımından da %7.7 oranında "kötü" olarak değerlendirilmiştir,

Bülten Tahtası: Görsellik özelliği açısından %73.1 anlamlılık, konuyu tamamlama, şekil fon ilişkisi, hazır bulunuşluluk, zaman ve hazırlanma kolaylığı açısından %69.2 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilen bülten tahtası, etkin katılımı sağlama özelliği bakımından da %80.8 oranında "iyi" olarak değerlendirilmiştir.

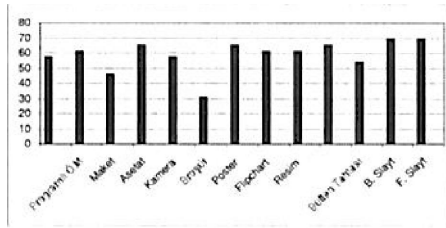
Bilgisayarla slayt: Sunum sırasında görsellik özelliği bakımından %92.3 oranında, anlamlılık ve bilirden bilinmeye Özeiliği bakımından %84.6 oranında "çok iyi" olarak değerlendirilirken, ekonomiklik özelliği açısından da %11.5 oranında "kötü" olarak değerlendirilmiştir.

Fotoğraf makinası ile slayt: %80.8 oranında görsellik, %76.9 oranında anlamlılık %73.1 oranında hazır bulunuşluluk özellikleri bakımından "çok iyi" olarak değerlendirilirken, zaman bakımından %11.5 oranında kötü olarak değerlendirilmiştir.

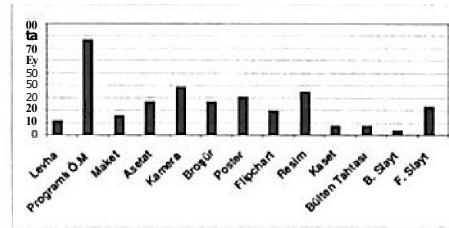
II. Öğretim Materyallerinin Bazı özellikler Açısından Aldıkları En Yüksek Puanlarının Dağılımları

Grafik 1'de Öğretim Materyallerinin Hedef Davranışa Ulaştırma Bakımından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımları görülmektedir. Bu dağılımda bilgisayarla ve fotoğraf makinesi ile slayt hazırlama, asetat, poster ve kasetin hedef davranışa ulaştırma bakımından daha etkili olduğu, broşür ve maketin hedef davranışa ulaştırma takımında yeterli etkiyi gösteremediği görülmektedir.

Grafik 1. öğretim Materyallerinin Hedef Davranışa Ulaştırma Bakımından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımı

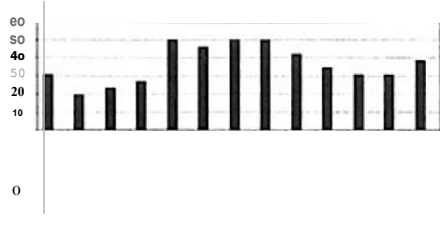

Grafik 2. öğretim Materyallerinin Etkin Kullanım Açısından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımı

Grafik 2'de görüldüğü gibi programlı öğretim materyalinin etkin kullanım açısından diğer materyallere göre daha etkili olduğu saptanmıştır.

Grafik 3. Öğretim Materyallerinin Öğrenmenin Kalzediği Açısından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımı

Grafik 4. Öğretim Materyallerinin Hazırlama ve Kullanım Kolaylığı Açısından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımı

Grafik 3`de görüldüğü gibi öğrenciler öğrenmenin kalıcılığı açısından kamera, poster, flipchart ve broşürü diğer materyallere göre daha kalıcı bir eğitim bir materyali olarak değerlendirmişlerdir. Wong'un yaptığı araştırmada da, özellikle hasta eğiliminde broşürlerin çok kullanışlı birer eğitim materyali olduğu ifade edilmiştir. (Wong,-1992)

Grafik 4'e bakıldığında Öğretim Materyallerinin Hazırlama, Kullanım kolaylığı bakımından resim en yüksek puanı alırken, broşür, hazırlama ve kullanım kolaylığı bakımından eşit olarak değerlendirilmiştir

Grafik 5. öğretim Materyallerinin Yaratıcılık Açısından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımı

Grafik 5'de, öğrencilerin öğretim materyallerinin Yaratıcılık Açısından Aldıkları En Yüksek Puanların Dağılımı görülmektedir. Araçların puan dağılımına bakıldığında; bilgisayarla slayt, flipchart ve kamera diğer materyallere göre yaratıcılık açısından öğrenciler tarafından daha iyi olarak değerlendirilmiştir.

III. Öğrencilerin Öğretim Materyallerinin Hazırlanması ve Sunumuna İlişkin Görüşleri

Öğrenciler, araç gereç hazırlama ve sunum sırasındaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir. Hazırlık aşamasında; öğrenciler bu uygulamanın yaratıcılıklarını arttırdığını, kişisel gelişimine katkıda

bulduğunu, araç hakkında bilgi sahibi olduğunu, zevkli ve motive edici olduğunu belirtmişlerdir. Yaşanan zorlukları; zaman alıcı olma, içeriği oluşturmada güçlük çekme, materyali kullanma güçlüğü, ortam hazırlığı gerektirmesi, parasal harcamayı gerektirmesi olarak sıralamışlardır. Sunum aşamasında ise: öğrenciler bu uygulamadan zevk aldıklarını, motive olduklarını ve kendilerine güvenlerinin arttığını, sunum becerileri kazandıklarını, konuya egemenliklerinin arttığını, aktif olarak öğrenmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Yaşanan sorunları ise: heyecanlanma, teknik ve sınıfın dikkatini toplamada zorluk çekme olarak sıralamışlardır. Ekle edilen bu sonuçlar; Ulupınar ve arkadaşları (Ulupınar, 2001) tarafından yapılan araştırma bulgular ile paralellik göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada;

- Bilgisayarla ve fotoğraf makinesi ile slayt hazırlama, asetat, poster ve kasetin hedef davranışa ulaştırma bakımından daha etkili olduğu,
- Programlı öğretim materyalinin etkin kullanım açısından diğer materyallere göre daha etkili olduğu.
- Kamera, poster, flipchart ve broşürün diğer materyallere göre daha kalıcı bir eğitim materyali olduğu,
- Resimin hazırlanma ve kullanım kolaylığı bakımından en yüksek puanı aldığı,
- Bilgisayarla slayt, flipchart ve kameranın diğer materyallere göre yaratıcılık açısından daha etkili olduğu,
- Öğrencilere araç gereçler' tanıma. hazırlama, uygulama ve değerlendirme fırsatı sağladığı,
- Öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya koymaları, kendilerine olan güvenlerinin artması ve çalışma motivasyonlarını arttırması bakımından oldukça yararlı olduğu sonuçlarına varılmıştır. Ayrıca bu yarar öğrenciler tarafından belirtilmiş ve araştırmacılar tarafından da gözlemlenmiştir.

Öneriler;

- Öğrencilerin aktif olduğu benzer uygulamaların sürdürülmesi planlanmakta ve diğer eğitimcilere de önerilmektedir.
- Bu araştırma sonuçları doğrultusunda araç-gereçlerin niteliğine göre (görsel işitsel) değerlendirme formu oluşturularak yeni çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Derslerin planlanması ve yürütülmesi aşamasında bu araştırma sonuçlarından yararlanılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Daunt B (1997). öğrencinin El Kitabı. Çev:A. Hayrettin Kalkandelen. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
2. Doğdu S. Arslan Z (1993). Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç•Gereçleri. Ankara: Tekışık Veb Ofset Tesisleri.
3. Halis I (2001). öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Konya: Mikro Basım-Yayı Dağıtım.
4. Hesapçiođlu M (1994), Öğretim İlke NA! Yöntemleri. 3. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayı Dağıtım.
5. Işman A. ESKİCUMALI A (1999). "Eğitimde Planlama ve Değerlendirme" Adapazan: Değerşim Yayınları.
6. Kaya Z, Demirel <5 (2002). "Hayat Bilgisi Programları İçin Öğretim Teknolojilerine Yönelik Materyal Gereksinimi.". Adapazarı: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:4, ss: 435-442.
7. Küçükahmet L (1995). öğretim İlke ve Yöntemleri. 7. Baskı. Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
8. Özden M (2001}. Sağlık Eğitimi. Ankara: Feryal Matbaası.
9. Özvanş Ş 13 (2001). Sağlık Eğitimi ve Sağlığı Geliştirme. Ankara: Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı.
- 10.Rıza E T (2000). Eğitim Teknolojisi Uygulanılan ve Materyal Geliştirme. 5. Baskı. İzmir: Anadolu Matbaacılık.
- 11.Sedory MA (1993). Essential americans: A Poster Session For Essential Education. Journal of Continue Education in Nursing. 24:3:128-130.
12. Ulupınar S. Korkmaz N B. Yurt S A (2001). "Öğrenciler Sağlık Eğitimi Aracı Hazırladılar ve Deđerlendirdiler". I. Uluslar arası, VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kongre Kitabı. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu. ss:502-506.
13. Uşun S (2000). özel Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. 1. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
14. Yalçınkaya T (2002). "İlköğretimde Eğitim Araçlarının önemi Ve Kolay Bulunabilecek Malzemelerle Geliştirilebilecek Örnekler. Adapazan: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:4. ss:400-403.
15. Yalın H I (2000). öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
16. Wong M (1992). Self-care instructions: Do patients understand educational materials Focus on Critical Care. 19:1:47-49.